

GYŐRI LÁSZLÓ

A véreb

A falu kicsi volt, a kutya nagy, akkorát nem is igen tartanak benne, ez a kutya viszont akkora volt, jó nagy hasáb. Némelyek azt mondták felőle, dög, némelyek semmit, némelyek pedig úgy vélekedtek, minek bármire tartani, ellötyög benne, sok minden elfér a faluban, mért ne térne el benne ez az egy is.

Az öreg Litauszki egy lépést sem tett volna meg nélküle, igaz, a kutya sem. Drevó vagy negyven kiló színhús, színizom, a hangját nemigen lehetett hallani, nem volt rá szüksége, hogy azzal vegyék észre. A falu nem bírta eldönteni, jó-e vagy rossz. Iványi szerint, aki naponta kétszer hosszú láncon az öreg Litauszki házánál hajtotta ki a fűre teheneit, átkozott egy jószág, mert a Milka tőgyét kis híján majd szétmarcangolta, Litauszki meg csak nézett rá azzal a két szűk, ostoba szemével, nem értette, miért neki kellene fizetnie az orvost, amikor nem az övé a tehén. – Jól van, jól van, Peti, nem értem, mit kell neked ordítani. A kutya nem tehet róla, fölingerelték, nekiment a szarvával a tehened.

Amikor a szomszédasszony, a pesti, a hétvégi lejárós, három kiló gyönyörűre süttött sertéscombját, a dióját, Drevó a tornác deszkájáról a tepsiből kiemelte, úgy hogy a tepsi meg se billent, arrébb se zörrent, s csak a réten talált alufólia foszlányok árulták el, hogy a tettes csak állat lehetett, s nem más, mint Drevó, akkor a szomszéd is azt kiabálta rá, te átkozott dög, de amikor farkát csóválva, teljes bizalommal a szemében iránta beoldalazott a kapun, mert egy kicsit folyton féloldalasszerűen járkált, mi mást mondhatott volna a feleségének: – A kutya nem tehet róla, azért állat, hogy ragadozzon. Ne hagytuk volna kint a pecsenyét! Legalább még jobban szeret bennünket. – Téged! – vetette oda a felesége. – Téged, a te kutyád! – Hát akkor engem! Csak legalább annyi hasznunk lenne belőle, hogy őrzi a házat, amikor nem vagyunk itt. De nem! Azért oktalan állat. Se erkölce, se hálája, se szeretete, de legalább a gyűlöletet sem ismeri.

Amikor egy-egy kutyával összeakaszkodott a territóriumon, s jól megtépázta őket, minden kutyás gonosz vadállatnak bélyegezte rögtön, s rajta is maradt a bélyeg. A gyűlölet a távolsággal egyenes arányban dagadt, a falu másik végében már valóságos luciferi híre járt. Akik viszont közelről, szőréről, hízelkedő deréktekergetéseiről, farkának csavargatásairól, egész magakelletéséről ismerték, soha el nem mulasztották volna, hogy meg ne simogassák a derék állatot, amely olyan hűségesen megosztja az életét a szegény, magányos, özvegy Litauszkival. Az öreg egyre öregebb lett, kezdett a kórházba kerülni, hol bevitték, hol kihozták, egyre

gyakrabban ürült ki a ház, a kutyának ilyenkor máshol adtak ennie, rokonok, s amikor egy árnyékos, fekete autó hozta haza a gumós, bütykös kezű vént egy koporsóban, végleg új helyre, hozzájuk vándorolt.

Azt vártam, aminek a legendák szerint be kellett volna következnie: leül a sírra, leül a kapuba, s éjjel-nappal, éhen-szomjan vár, vár. Azt vártam, hogy az új helyről dezertál, vissza-visszaszökken, annál is inkább, mert csak a réten, csak egy keskeny kis pallón kellett volna átvágnia, s már ott is van a kertkapunál, amelyen át el szoktak indulni kettesben egy rissz-rossz bot kíséretében. Azt hittem, így cselekszik, de nem, odaragadt az új házhoz. Senki sem hívta magával, amikor boltba, templomba ment, s ő hol elkísérte, hol nem, úgy látszik, ahogy a szeszélye tartotta. Ha mégis odaszóltak neki, megugrott, előreszaladt, elhagyta őket, vissza-visszapillantott, elinalt, újra visszatért egészen cifra, erre-arra tekerő kedvvel, fegyelmezetlenül. De nem nagyon hívták, egy másik, egy kis görcs kutya, egy kis öleb mellé fogadták be az öregember, az édesapa iránt való kegyeletből. A kelleetlen kutya addig terjeszkedik, ameddig csak bír, kísérletezik, meddig juthat el, hol van a birodalom határa, ki az úr a háznál. Drevó a második lett, a görcs ült a trónon. Rövid szálú, vékony hangon élesekét, aprókat ugatott, mint az üvegcserep, dühösen ugrott ki az út szélére, s dühösen inalt vissza, ha csak egyet is toppantottak. Drevó meg se szólalt, a nyitott kapun, mert a kapu mindig tárva-nyitva volt, csak nagy sokára lódult ki a másik után, akkor, amikor már csakugyan úgy kívánta a tisztesség. Drevó nem kötözködött senkivel, megfontolt, józan, komoly hím volt, kész csoda, hogy a taszított eszű Litauszki oldalán mérsékletben élő, művelt, intelligens felnőtté alakult.

Jó néhány hónap eltelt azóta, egy egész tél, hogy utoljára összehozott bennünket a sors. Akkor még a vén Litauszkival bukkant fel a fűzfák alatt. Az öreg összehúzta amúgy is kicsi szemét, s mondta, mondta, darálta, hogy beteg, azt is, hogy mivel, s hogy milyen rendes az a doktor úr Pesten. A halálról nem beszélt, nem ejtett el olyasmit, érzi, meg fog halni, ilyen komoly dolgokról sohasem beszélt, gyerekesen együgyű ember volt, alighanem úgy kellett volna kereken megítélnem, hogy bizony félkegyelmű. Úgy is tettem, amikor azonban híre jött, hogy nincs többé, őszintén fájlaltam; még egy régi szomszéd elhagyott bennünket. Ki jön ezután oda hozzám, amikor a tűző napon a kertben izzadok, azzal, hagyd már abba, pihenjünk egyet, gyűjtsunk rá, magyarán, adjak már neki egy cigarettát, még egész nap nem füstölt. Ki dicsekszik azzal, hogy nézd csak ugye milyen jó kis pince?! Borom is van, de nem adok!

Drevó erre már bizonyára nem emlékezett, s én gyanakodtam, tartottam tőle egy kicsit. Megidegenedett. Megszedte, kigyúrta magát, óriás állat lett belőle, kidagadt két oldalra, ki tudja, mi nem ér. De nem, ugyanúgy futott elém, akár az ősidőkben. Fölbátorodtam, óvatosan megveregtettem a fejét, simogattam, végighúztam a háta szőrén a tenyeremet, s hagyta, hunyorgott, hozzám törleszkedett. Hogy tehetem vele, hogy kecsgettethetem újabb meg újabb szeretettel, amikor

már eltűnt a fél élete? Minthogyha hitszegő volnék, kedvetlenül hagytam ott az úton. Azt képzeltem, zokon veszi, de nem hinném, hogy elkeseredett volna.

Megtárgyasult, azaz tudomásul vette, hogy tárggyá változott. A tárgy nem tartozik másnak számadással, s Drevó egyre feslettebben, szabadabban viselkedett, olyan dolgokat engedett meg magának, amilyeneket azelőtt soha. Meglazultak a kötelékei, tetszőlegesen járt-kelt föl-alá, nem kerítette körbe már semmi, ha néha megkötötték, jámborul tűrte, úgy, hogy nem volt rá semmi szükség, hiszen láthatólag nem vette a szívére, akkor meg mire a céció, le is vették a láncról, s még akkor sem örvendezett higan, annál sokkal tömörebb fából faragták.

Aztán hirtelen eltűnt, fél napokig a falut, a dombokat járta. Már-már úgy tetszett, miatta ürül ki az utca, némulnak el a ház elejei, mintha mindenkit fenyegetne. A nagy darab állat bizony nem sok jót ígért. Erre is látták, arra is, aztán csak haza vitte az éhség. Nem voltak rémtettei, csak nem volt bizalomkeltő, hogy szerteszét kóborol gazdátlanul, komoran; előbb-utóbb kiszámíthatatlanná, szörnyeteggé válik. Ha nekirontott egy óvatlan házörző, kegyetlenül elbánt vele, úgy, hogy egyre jobban gyűlt ellene a méreg, embert ugyan sohasem érintett. Egyelőre. De ki tudja, mi lesz belőle még.

Így járt-kelt a híre sejtelmesen. Félni kezdtek tőle, persze, nem mindenki, s persze, a maga helyén, kellő súllyal, nem többel, nem kevesebbel.

Mégis amikor hirtelen belobbant az udvarra, s kibújt a sötétből, a tűz körül riadalom támadt. A tűznél termett, a falu másik szélén, a felvégen, ki tudja, mi hozta éppen ide. Szalonnát sütöttünk, borozgattunk, s váratlanul előbukkant. A háziak kutyája felécsapott, a lábánál fogva rántotta vissza az asszony, s Drevó abban a pillanatban hördült egyet, s már rajta is volt a kiskutyán. Az asszony visított, a férje zihálva szökkent fel a tönkről, az asszony kikapott a tűzből egy lán-goló, hosszú fahasábot, a férfi lemásolta, úgy eredtek a két egymásba gabalyodott állat után a sötétbe. Drevót, a gyilkost, püfölték, s mintha meghibbantak volna, ordították: – Drevó! Drevó! A fahasábot szikrázva törtek szét a kutyán vagy a kutyákon, vagy a diófa derekán, a sötétben egybeolvadt mind a három. Drevó nem tágitott, csattogott, csörömpölt minden az éjszakában, ember, állat zihált, nyüszített, üvöltött, acsargott. Drevó hörögve hátrált, s ugrott neki újra meg újra a kicsinek, az egész udvarnak, össze-vissza forgott, hol a kutyába, hol a husángba vágta bele az agyarát. Megveszett, a férfi meg a nő dühöngve csépelte, csak úgy zuhogtak szanaszét a szikrák. – Menjetek be! Menjetek be! – ordították, s mi rémülten menekültünk.

Csönd lett. Morzsa már ott nyúlt el az asztal alatt. Az asszony kinyalábolta. Lábai ernyedten lógtak, az árnyékos bundán átütött a vér. – Orvoshoz! Azonnal! – lihegett magánkívül az asszony. A férje még mindig hangosan szedte a levegőt, megviselte a gyilkos művelet, egész testében reszketett. – Gyerünk! – erősítette meg az asszony akaratát. A kutya ártatlanul nézte őket, mintha nem történt volna semmi sem. Végigtapogatták, csak a füle volt kissé megcsipkézve, a torka, az ütő-

ere átvészelte, nincs szükség orvosra, legalábbis rögtön, most, az éjszaka közepén. – Ez az állat vissza fog jönni. Becsuktad a kaput? – Be! – felelte a férj. – De hátul bármikor beszökhet. – Ha ma éjszaka nem, holnap, vagy ki tudja, mikor. Én félek tőle, be kell a házat keríteni.

A következő héten sok-sok pénzért dróthálóval vették körbe a házat; nagy kert tartozott hozzá, s hátul, az erdő felé beszegetlenül állt, most mind-mind elzárult a világ színe elől.

Drevót a gazdái egy ideig láncra verték, néhány napra, aztán ismét szabadon kujtorgott. Egy este jókora véres őzmartalékkal a szájában jelent meg a falu közepén. Az asszonyok szétfutottak, a férfiak kődarabokat vagdaltak hozzá, kergettek föl, a temető felé, ki a dombra. – Ennek azért volt véres a múltkor is a pofája, mert vadra ment – állapították meg róla sötéten, amikor visszaültek a sörös-pohár mellé.

A villanszerelő vastag villanydrótot hozott, s úgy egy méter hosszan lenyúzta róla a műanyagot. Három gyűrűben tekerte a nyakára, szorosan, hogy jól érintkezzen vele. – Most ereszd el! – kiáltott rá Zahoránra, s a konnektorba döfte a drótot.